

VANTAAN KAUPUNKI
Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala
Vanhus- ja vammaispalvelut

IÄKKÄIDEN PALVELUJEN MYÖNTÄMISEN PERUSTEET 1.1.2020 alkaen

Hyväksytty sosiaali- ja terveyslautakunnassa xx.xx.2019

KOTIHOIDON PERUSPALVELUT

1. Kotihoidon peruspalvelujen myöntäminen

Kotihoito on kotona asumisen tueksi tarkoitettu palvelu. Kotihoitoon kuuluu kotipalvelun ja kotisairaanhoidon muodostama kokonaisuus (Sosiaalihuoltolaki §19-20, Terveystieteidenhuoltolaki §25). Kotihoito tukee omassa kodissa asumista neuvonnan, ohjauksen, hoidon ja kuntoutuksen avulla. Palvelua antavat koulutetut sosiaali- ja terveydenhuollon työntekijät. Palvelun ytimen muodostavat asukkaiden luokse tehtävät yksilöllisen tarpeen mukaiset kotikäynnit. Kotihoitoa voidaan antaa kaikkina viikonpäivinä ympärivuorokautisesti. Sairaalasta kotiutuessa tai toimintakyvyn äkillisesti heikentyessä asiakas voidaan ottaa asiakkaaksi akuuttiin arviointi- ja kotikuntoutusyksikköön.

Kotihoidon palveluja haetaan ottamalla yhteyttä seniorineuvontaan. Palveluohjaaja ottaa yhteyttä asiakkaaseen ja käynnistää palvelutarpeen arvioinnin. Päätöksiä tehtäessä noudatetaan hyvää hallintokäytäntöä ja otetaan huomioon kuntalaisten yhdenvertaisuus. Päätöksen teossa voi käyttää tämän ohjeen ohella yksilökohtaista harkintaa, jos asiakkaan tilanne sitä edellyttää. Kotihoidon peruspalveluista peritään sosiaali- ja terveyslautakunnan päättämä asiakasmaksu.

Palvelun myöntäminen perustuu aina yksilölliseen asiakkaan toimintakyvyn ja kokonaistilanteen arviointiin. Kotihoidon peruspalveluja voivat saada henkilöt, jotka eivät selviydy itsenäisesti omassa kodissaan toimintakyvyn alenemisen, sosiaalisen tukiverkoston tai asuinolojen puutteellisuuden vuoksi. Ennen päätöksen tekemistä selvitetään läheisten mahdollisuus osallistua asiakkaan auttamiseen sekä kevyemmän palveluvalikon mahdollisuudet. Asiakkaat, joiden avun tarve on vähäinen ja jotka tarvitsevat apua yksinomaan suihkuun, siivoukseen ja/tai muuhun kodinhoidolliseen tehtävään, ohjataan pääsääntöisesti yksityisille palveluntuottajille.

Palvelu käynnistyy ensisijaisesti määräaikaisella arviointijaksolla (1–3 kuukautta), jonka jälkeen arvioidaan asiakkaan tilanne ja kotona selviytymisen tueksi tarvittavat palvelut. Sairaalasta kotiutuville asiakkaille tai muusta syystä asiakkaan

toimintakyvyn äkillisesti heikentyessä voidaan tarjota erillistä arviointi- ja kotikuntoutusjaksoa, jonka aikana tehdään palvelutarpeen arvio.

Asiakkaan palvelutarvetta arvioidaan vähintään kaksi kertaa vuodessa Rai-arvioinnin yhteydessä ja aina asiakkaan tilanteen muuttuessa. Kotihoidon palveluja voidaan lisätä, vähentää tai ne voidaan päättää asiakkaan palvelutarpeen mukaan.

Kotihoidon peruspalvelut toteutetaan kaupungin omana toimintana, ostopalveluna tai asiakas voi saada niiden hankkimiseksi palvelusetelin. Vantaan kaupunki vastaa oman toiminnan sekä ostopalvelu- ja palvelusetelituottajien antamien palvelujen valvonnasta.

Tilapäisellä kotihoidolla tarkoitetaan harvemmin kuin kerran viikossa annettavia palveluja. Tilapäinen kotihoito on määräaikainen palvelu ja sen kesto on korkeintaan kaksi kuukautta. Tämän jälkeen tehdään uusi palvelutarpeen arviointi ja toimintakykyarvio asiakkaan tilasta. Tilapäisestä kotihoidosta asiakas maksaa käynneistä kertamaksun.

Asiakas kuuluu jatkuvan kotihoidon piiriin, kun palveluja annetaan vähintään kerran viikossa. Ensisijaisesti jatkuvan kotihoidon palveluihin otetaan asiakkaita, joilla on päivittäinen kotihoidon palvelujen tarve. Tällaisia toimintoja ovat syöminen, peseytyminen, pukeutuminen, sängystä ja tuolista siirtymiset, liikkuminen, WC-käynnit, lääkehoito sekä asuinympäristön siisteyteen liittyvät päivittäiset askareet. Jatkuvan kotihoidon palvelujen myöntäminen perustuu asiakaskohtaiseen palvelutarpeen arviointiin. Palvelu- ja hoitosuunnitelmaan suunnitellut käynnit ja niille suunniteltu käyntiaika sekä asiakkaan bruttotulot määrittävät asiakkaan maksaman kotihoidon kuukausittaisen asiakasmaksun. Jatkuvan kotihoidon asiakkaille, jotka tarvitsevat apua lääkehoidon toteutumiseen, lääkkeiden jako toteutetaan apteekin lääkkeiden koneellisena annosjakeluna. Jatkuvan kotihoidon asiakasta edellytetään luovuttamaan avain kotihoidolle silloin, kun työntekijän sisälle pääsy ei ole muutoin mahdollista.

2. Kotihoidon peruspalvelujen myöntämisen perusteet

Palvelu	Palvelukuvaus	Kriteerit	Lisäkriteerit
<p><u>Tilapäinen kotihoito</u> Palvelu on tarkoitettu asiakkaalle, jolla on alentunut toimintakyky sairauden, vamman tai muun vastaavan syyn perusteella.</p>	<p>Palvelun tarve on tilapäinen, kestoltaan korkeintaan kaksi kuukautta.</p> <p>Hoito toteutetaan, kunnes asiakas pääsee terveysasemalle tai pystyy muuten järjestämään palvelunsa.</p>	<p>ADL-H > 1 tai CPS > 1 tai Sairaanhoidollinen syy ja terveysasemalle pääsy on kohtuuttoman vaikeata.</p>	
<p><u>Jatkuva kotihoito</u> Vanhuksen, pitkäaikaissairaana tai vammaisen itsenäisen kotona suoriutumisen tukeminen.</p> <p>Itsenäisen suoriutumisen heikentymistä on tapahtunut fyysisessä, psyykkisessä, sosiaalisessa tai kognitiivisessa toimintakyvyssä.</p>	<p>Vantaan kaupungin kotihoito tukee asiakkaita, jotka eivät pärjää omassa kodissaan itsenäisesti, omaisten tai muiden palvelujen turvin.</p> <p>Kotihoito tukee omassa kodissa asumista neuvonnan, ohjauksen, hoidon sekä kuntoutuksen avulla.</p>	<p>ADL-H > 1 tai CPS ≥ 2 ja/tai MMSE ≤ 24/30 tai DRS > 6 ja GDS > 15/30 optimaalisesta hoidosta huolimatta</p>	<p>- Vaikeat psyykkiset tai sosiaaliset ongelmat (esim. vaikeat mielenterveys- ja /tai päihdeongelmat) - Sairaanhoidollinen syy ja pääsy terveysasemalle on kohtuuttoman vaikeata</p>

Palvelu	Palvelukuvaus	Kriteerit	Lisäkriteerit
<p><u>Akuutti arviointi ja kotikuntoutus</u> Sairaalasta kotiutuminen tai äkillinen toimintakyvyn heikkeneminen</p>	<p>Määräaikainen asiakkaan tukeminen, aktivointi, ohjaus, hoito ja kuntoutus kotona.</p>	<p>Sairaalasta kotiutuvat uudet asiakkaat ja kotihoidon asiakkaat, joiden palvelutarve on oleellisesti muuttunut, myös kotikokeilu</p> <p>Uudet asiakkaat, joiden toimintakyky heikkenee lyhyen ajan sisällä (esim. huolipuhelun kautta esiin tulevat asiakkaat)</p> <p>Kotihoidon asiakkaiden toimintakyvyn tukeminen kotikuntoutuksen avulla</p>	

KOTONA ASUMISEN TUKIPALVELUT

1. Tukipalvelujen myöntäminen

Kotona asumisen tukipalvelujen turvin edistetään ikääntyneiden ja vammaisten asiakkaiden itsenäistä elämää omassa kodissa. Palvelun myöntäminen perustuu yksilölliseen asiakkaan toimintakyvyn ja kokonaistilanteen arviointiin. Asiakas voi saada pelkkiä tukipalveluja ilman säännöllistä kotihoitoa. Palvelujen tarvetta arvioidaan säännöllisesti. Siivouspalvelujen ja asiointipalvelujen myöntämisessä sovelletaan varallisuusharkintaa. Asiakkaan tilanteen arviointi kirjataan asiakkaan hoito- ja palvelusuunnitelmaan.

Tukipalvelupäätökset tehdään ensisijaisesti määräaikaisena. Toistaiseksi voimassa olevat päätökset päivitetään/muutetaan asiakkaan tilanteen muuttuessa. Palveluntarve ja palvelun saamisen edellytykset tarkistetaan asiakkaan tilanteen muuttuessa, vähintään kuuden kuukauden välein. Jatkuvan kotihoidon asiakkaiden tukipalvelujen tarve tarkistetaan Rai-toimintakykyarvion yhteydessä vähintään kaksi kertaa vuodessa.

Tukipalveluja haetaan ottamalla yhteys seniorineuvontaan, jossa asiakkaan tilannetta arvioidaan. Yhteydenottaja voi olla asiakas, hänen läheisensä tai asiakkaan asioita hoitava työntekijä. Päätöksen teossa voi käyttää tämän ohjeen ohella yksilökohtaista harkintaa, jos asiakkaan tilanne sitä edellyttää. Asiakkaalta peritään tukipalveluista sosiaali- ja terveyslautakunnan päättämä asiakasmaksu.

Palvelut tuotetaan joko kaupungin omana toimintana, ostopalveluna tai palvelusetelillä, jos palveluseteli on kyseisen palvelun kohdalla käytössä. Palveluja myönnetään vuosittaisten määrärahojen puitteissa.

2. Tukipalvelujen asiakkuuskriteerit

Tukipalvelu	Palvelukuvaus	Kenelle	Kriteerit	Tulorajat
Ateriapalvelu	<p>Ateriapalvelu sisältää lämpimän tai kylmän aterian kotiin kuljetettuna tai ruokailun ruokailupisteessä.</p> <p>Palvelussa huomioidaan tarvittaessa erikoisruokavaliot.</p> <p>Aterian kotiin tuova kuljettaja varmistaa, että asiakas ryhtyy ruokailemaan.</p> <p>Palveluun kuuluu asiakkaan voinnin seuranta kotihoidon toteutuksen yhteydessä.</p> <p>Jos asiakkaalla ei ole kotihoidon asiakkuutta,</p>	<p>Palvelu on tarkoitettu henkilöille, jotka eivät pysty heikentyneen toimintakykynsä tai terveydentilansa vuoksi itse huolehtimaan aterioistaan.</p>	<p>1) Todennetun huonon ravitsemustilan korjaaminen, esim. dg tai Rai CAP - 16 aktivoitunut</p> <p>2) Sairauden toipilaskäytössä tukemaan kuntoutumista</p> <p>3) Henkilö ei pysty itse huolehtimaan aterioistaan, niiden hankkimisesta, ruokailusta tai kulkemaan lähistöllä olevaan ruokailupaikkaan</p> <p>4) Ateriapalvelun tarve on päivittäinen</p>	<p>Ei tulorajaa</p>

	palvelutarve arvioidaan puolivuositin.			
Turvapalvelu	<p>Turvapuhelimen asennus, laitevuokra, huolto, korjaukset, ympärivuorokautinen hälytyspäivystys sekä mahdolliset turva- auttajakäynnit.</p> <p>Lisäksi palvelutarpeen arvion / harkinnan mukaan turvapuhelimeen on asiakkaan mahdollista saada lisävarusteita, jotka ovat asiakkaan itsensä kustannettavia.</p> <p>Jos asiakkaalla ei ole kotihoidon asiakkuutta, palvelutarve arvioidaan puolivuositin.</p>	<p>Turvapalvelu on tarkoitettu ensisijaisesti yksin asuville ja turvattomuutta kokeville henkilöille, joilla on ongelmia liikkumisessa tai joiden sairaus vaikeuttaa avun saamista puhelimella.</p>	<p>Ensisijaisesti yksin asuva henkilö, jolla toimintakyvyn heikkenemisen vuoksi</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) kaatumisvaara ennaltaehkäisevistä toimenpiteistä huolimatta, 2) kotihoidon RAI:n kaatumisriskin tunniste CAP 15 on aktivoitunut 3) turvattomuuden tunne 4) asiakas ei voi hälyttää apua puhelimitse <p>Palvelutaloissa, joissa henkilökunta on paikalla 24/7, turvapalvelu myönnetään kaikille asukkaille.</p>	Ei tulorajaa

<p>Kauppapalvelu</p>	<p>Kotihoidon ja palvelutalon asiakkaille myönnettävä tukipalvelu.</p> <p>Päivittäistavaraostosten tilaaminen internetin kautta ja toimittaminen kotiin kerran viikossa.</p> <p>Kotihoidon työntekijät avustavat kauppalistan tekemisessä ja tekevät tilaukset kauppaan.</p> <p>Kaupasta ostokset toimitetaan suoraan asiakkaalle ja tarvittaessa laitetaan säilytyspaikkaansa.</p>	<p>Palvelu on tarkoitettu henkilöille, jotka eivät pysty itsenäisesti hoitamaan säännöllisiä kauppasioitaan.</p>	<p>Henkilö ei pysty itsenäisesti hoitamaan säännöllisiä kauppasioitaan. Asiakas tarvitsee henkilökunnan apua tavaroiden tilaukseen.</p> <p>Kauppapalvelun tarve tulee olla viikoittainen (omaiset voivat huolehtia osasta kauppapalvelua).</p>	<p>Ei tulorajaa</p>
-----------------------------	---	--	--	---------------------

<p>Siivouspalvelu</p>	<p>Siivouspalveluun kuuluu kodin ylläpitosiivous</p> <p>1 kerta/kk (2 tuntia/kerta, ylläpitosiivous pitää sisällään lattioiden imuroinnin ja kosteapyyhinnän sekä mattojen imuroinnin, wc tilojen/kylpyhuoneen ja keittiön siivouksen sekä roskien viennin ja pölyjen pyyhinnän).</p> <p>Ei sisällä mattojen vientiä ulos eikä ikkunoiden pesua.</p>	<p>Henkilöille, joiden toimintakyky on alentunut siten, että hän ei kykene huolehtimaan kodin ylläpitosiivouksesta.</p>	<p>Henkilö, jonka toimintakyky on alentunut siten, että hän ei kykene huolehtimaan kodin ylläpitosiivouksesta tai hankkimaan sitä palveluntuottajilta.</p> <p>Erityisin perustein voidaan palvelua myöntää tulorajat ylittävillä asiakkaille.</p>	<p>Kokonaisarvioinnissa sovelletaan ohjeellisia tulorajoja; yksin asuvalla bruttotulot alle 1150 euroa/kk ja kahden henkilön taloudessa bruttotulot alle 1770 euroa/kk.</p>
<p>Pienimuotoiset asunnon muutostyöt</p>	<p>Pienuotot, ensisijaisesti kotiutumisia nopeuttavat asunnon muutostyöt (esim. kynnysten poisto, tukikahvojen asennukset tai muut vastaavat pienet korjaukset).</p>	<p>Ensisijaisesti sairaalasta tai vastaavasta yksiköstä kotiutuvat.</p> <p>Korjauksilla mahdollistetaan henkilön kotona asuminen.</p>	<p>Henkilö, joka ei selviydy kotona tai ei pysty kotiutumaan sairaalasta tai muusta vastaavasta yksiköstä ilman asunnon pieniä muutostöitä, eikä hän pysty omatoimisesti näitä muutoksia järjestämään.</p>	<p>Ei tulorajaa</p>

<p>Asioinnin tuki</p> <p>Pilotointi vuonna 2020 ja käyttöönotto ostopalvelun kilpailutuksen/palvelusetelin valmistuttua vuonna 2021</p>	<p>Asioinnin tuella ohjataan asiakasta omien välttämättömien asiointien hoitamisessa (viranomaisasiointi, välttämätön palvelujen osto)</p> <p>max 8 h / kk</p>	<p>Palvelu on tarkoitettu kotona asuville henkilöille, jotka eivät pysty heikentyneen toimintakykynsä tai terveydentilansa vuoksi itse huolehtimaan välttämättömästä asioiden hoitamisesta.</p>	<p>Ikääntyneiden palvelujen tai vammaispalvelujen asiakkuudessa oleva henkilö, joilla ei ole läheisiä, jotka voisivat olla asioinnin tukena.</p> <p>Henkilö ei pysty itsenäisesti tekemään arjen sujumiseksi tarvittavia välttämättömiä ostoksia tai palvelujen hankintaa.</p> <p>Erityisin perustein voidaan myöntää tulorajat ylittävälle asiakkaille.</p>	<p>Kokonaisarvioinnissa sovelletaan ohjeellisia tulo rajoja, yksin asuvalla bruttotulot alle 1150 euroa/kk ja kahden henkilön taloudessa bruttotulot alle 1770 euroa/kk.</p>
--	--	---	--	--

PALVELUASUMINEN

1. Palveluasumisen myöntäminen

Palveluasumista järjestetään henkilöille, jotka tarvitsevat hoitoa ja huolenpitoa sekä soveltuvan asunnon. Palveluasuminen on tarkoitettu asukkaille, jotka eivät selviydy kotonaan runsaankaan kotiin vietävän palvelun turvin. Talot on tarkoitettu ensisijaisesti vanhuksille, mutta niissä voi asua myös pitkäaikaissairaita ja vammaisia. Palvelutaloissa on henkilökuntaa paikan päällä jokaisena päivänä kello 7 – 22 ja osassa taloista ympärivuorokautisesti. Yöpalveluja voidaan järjestää myös niihin taloihin, joissa ei ole paikan päällä olevaa yöhoitajaa. Palvelun järjestää tällöin kotihoidon yöhoito.

Palvelun myöntäminen perustuu aina yksilölliseen asiakkaan toimintakyvyn ja kokonaistilanteen arviointiin. Kotiin annettavat palvelut ovat ensisijaisia suhteessa muihin palveluihin. Palvelutaloasunnon voi saada henkilö, joka ei selviydy kotonaan toimintakyvyn alenemisen, sosiaalisen tukiverkoston ja asuinolosuhteiden puutteellisuuden vuoksi.

Palvelutaloasunnon saamiseen ARA-kohteissa vaikuttaa myös varallisuus. Asunnot on tarkoitettu vähävaraisille ja asunnon saamiselle on määritelty varallisuusraja. Palvelutaloasunnon voi saada toistaiseksi tai määräajaksi. Pääsääntöisesti asunnon saa toistaiseksi. Määräaikainen päätös voidaan tehdä vain poikkeustapauksissa erityisen painavista syistä.

Palveluun hakeudutaan asiakkaan nykyisen palveluista vastaavan yksikön toimesta, joka tekee palvelutarpeen arvioinnin asiakkaan tilanteesta. Jos asiakas ei ole minkään palvelun piirissä, tehdään palvelutarpeen arvio asiakasohjausyksikön toimesta. Palveluasumisen hakemus käsitellään moniammatillisesti ikääntyneiden asiakasohjausyksikössä, jossa tehdään päätös palveluasumisen myöntämisestä tai hylkäämisestä perusteluineen. Jos asiakas saa myönteisen päätöksen, hän tekee vuokrasopimuksen kiinteistön omistajan kanssa ja huolehtii itse vuokranmaksusta. Palveluasumisessa asukkaalle tehdään hoito- ja palvelusuunnitelma, jonka perusteella hän saa tarvitsemansa sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut. Yksilökohtainen hoito- ja palvelusuunnitelma tehdään aina yhteistyössä asukkaan kanssa.

Osassa palvelutaloista on henkilökunta tavoitettavissa kaikkina vuorokauden aikoina ja tällöin palveluasumisessa kaikilla asukkailla on turvapalvelu sekä muut tarvittavat tukipalvelut yksilöllisen hoito- ja palvelusuunnitelman mukaisesti. Muutoin palveluasumisessa myös turvapalvelun tarve arvioidaan ja järjestetään yksilöllisesti.

2. Palveluasumisen myöntämisen perusteet

Palvelu	Palvelukuvaus	Kriteerit
<p><u>Palveluasuminen</u></p> <p>Ei selviä kotona runsaan kotiin vietävän palvelun turvin, turvattomuus, yhteisöllisen tuen tarve. Palveluasumista järjestetään henkilöille, jotka tarvitsevat hoitoa ja huolenpitoa sekä soveltuvan asunnon.</p>	<p>Palveluasuminen on tarkoitettu ikäihmisille, jotka eivät pärjää kotonaan runsaan kotiin vietävän palvelun turvin. Taloissa asuu eri ikäisiä vammaisia ja pitkäaikais-sairaita, joiden toimintakyky edellyttää palvelutalossa asumista.</p> <p>Tavoitteena on mahdollistaa asukkaille turvallinen ja laadukas elämä toimintakyvyn rajoituksista huolimatta. Asiakkaille on mahdollista turvata yöaikaiset palvelut yksilöllisen tarpeen mukaisesti.</p>	<p>ADL-H$\geq$2 ja/tai DRS>6 tai GDS>15/30 ja/tai asiakkaalla on turvattomuuteen ja/tai pitkäaikaiseen mielenterveys- tai päihde-ongelmaan liittyviä erityistarpeita palveluasumiseen optimaalisesta hoidosta huolimatta.</p> <p>Sijoitettaessa ei keskivaikeaa dementiaa: CPS$\leq$2 tai MMSE$\geq$18/30. Muistihäiriö ja masennus tulee olla optimaalisesti hoidettu</p> <p>Ei yöaikaista palvelutarvetta asuttamisen hetkellä.</p>

<p>Palveluasuminen (yksikössä, jossa turvakäynnit toteutetaan 24/7 omalla henkilökunnalla)</p> <p>Ei selviä kotona runsaan kotiin vietävän palvelun turvin, turvattomuus, yhteisöllisen tuen tarve ja lisäksi on suunnitelmallisen yöaikaisen palvelun tarvetta.</p> <p>Palveluasumista palvelutaloissa järjestetään henkilöille, jotka tarvitsevat hoitoa ja huolenpitoa sekä soveltuvan asunnon (ei jatkuvaa yöaikaista palvelun tarvetta).</p>		<p>ADL-H$\geq$3 ja/tai DRS>8 tai GDS >22/30 ja/tai asiakkaalla on turvattomuuteen ja/tai pitkäaikaiseen mielenterveys- tai päihde-ongelmaan liittyviä erityistarpeita palveluasumiseen optimaalisesta hoidosta huolimatta ja/tai toistuva suunnitelmallisen yöhoidon tarve.</p> <p>Sijoitettaessa ei keskivaikeaa dementiaa: CPS$\leq$2 tai MMSE$\geq$18/30 Muistihäiriö ja masennus tulee olla optimaalisesti hoidettu</p>
--	--	--

YMPÄRIVUOROKAUTINEN TEHOSTETTU PALVELUASUMINEN

1. Tehostetun palveluasumisen myöntäminen

Ikäihmisten laadukas hoito ja palvelu voi perustua ainoastaan huolellisesti tehtävään kokonaistilanteen kartoitukseen. Ikääntyneen tarpeet ratkaisevat, millainen hoitopaikka on hänen hoitonsa ja palvelunsa osalta tarkoituksenmukaisin.

Palvelun myöntäminen perustuu aina yksilölliseen asiakkaan toimintakyvyn ja kokonaistilanteen arviointiin. Asiakkaille, joiden avuntarve on säännöllistä ja jatkuvaa siten, ettei kattavien tukipalvelujen eikä tehostetun kotihoidon turvin voida enää turvallisesti mahdollistaa kotona asumista, tulee järjestää erityisasumista. Palvelutarpeen arvioinnilla selvitetään asiakkaan turvallisen kotona asumisen ja hoitamisen edellytykset tai niiden puuttuminen. Tähän sisältyy asiakkaan fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen toimintakyky, asuin- ja elinympäristön kotona asumista heikentävät seikat, asiakkaan kokema avuntarve ja omaisten/läheisten mahdollisuudet auttaa ja osallistua hoitoon sekä muut seikat, jotka vaikuttavat kokonaistilanteeseen. Asiakkaan oma näkemys tilanteesta sekä hänen voimavaransa vaikuttavat palveluntarpeeseen ja ne tulee ottaa huomioon palveluntarvetta arvioitaessa. Kotiin annettavat palvelut ovat ensisijaisia suhteessa muihin palveluihin. Apuna arvioinnissa käytetään asiakkaan toimintakykyä monipuolisesti mittaavia arviointimenetelmiä, jotka mittaavat sekä arjen toimintakykyä että psykososiaalista hyvinvointia.

Palveluun hakeudutaan ottamalla yhteyttä seniorineuvontaan tai olemassa olevaan hoitavaan tahoon, esim. kotihoitoon, jonka toimesta asiakkaan kanssa tehdään laaja-alainen palveluntarpeen selvittäminen. Tarve tuettuun asumiseen käsitellään moniammatillisesti ikääntyneiden asiakasohjausyksikössä, jossa tehdään päätös tehostetun palveluasumisen myöntämisestä tai hylkäämisestä perusteluineen. Tehostetun asumispalvelupaikan vapautuessa uusi asukas valitaan palvelua odottavista kiireellisyyden perusteella.

Sijoitusvaiheessa varmistetaan vielä palveluntarve ja tarvittaessa pyydetään päivitystä palvelutarpeen arviointiin. Erityisasumisesta ilmoitetaan asiakkaalle/läheiselle paikan saamisesta. Palveluntarve ja palvelunsaamisen edellytykset tarkistetaan hoidon aikana vähintään kuuden kuukauden välein.

2. Tehostetun palveluasumisen myöntämisen perusteet

Palvelu	Palvelukuvaus	Kriteerit	Muuta
<p><u>Lyhytaikainen tehostettu palveluasuminen</u></p> <p>Asiakas on oikeutettu omaishoidon lakisääteisiin vapaisiin</p> <p>Kotona asumisen tukeminen</p> <p>Vähintään keskivaikea dementia tai runsas fyysisen toimintakyvyn lasku tai muistihäiriöpotilaan hoitoon reagoimattomat käytösoireet tai psyykkiset oireet</p>	<p>Asiakaslähtöisten, laadukkaan ja kustannusvaikuttavan palvelun tuottaminen niille vantaalaisille asukkaille, jotka tarvitsevat lyhytaikaishoidon palveluja kotona asumisen tukemiseksi. Hoito ja palvelu toteutetaan näyttöön perustuvasti niin, että hoito tukee omaishoitajien jaksamista ja tätä kautta myöhentää tai poistaa asukkaiden tulevaa ympärivuorokautisen hoivan tarvetta.</p> <p>Omaishoidettavien asiakkaiden lisäksi sairaalasta kotiutuvien ja toimintakyvyn arviointia tarvitsevien asiakkaiden sijoittuminen lyhytaikaisjaksolle mahdollistetaan.</p>	<p>CPS$\geq$3 ja IADL >10 tai MMSE$\leq$17 optimaalisesta hoidosta huolimatta, tai MAPLe 4 (suuri palveluntarve) tai MAPLe 5 (erittäin suuri palveluntarve) tai</p> <p>ADL-H$\geq$3 ja IADL $\geq$ 15</p> <p>tai</p> <p>vaikeat hoitoon reagoimattomat psykososiaaliset perusteet/oireet</p> <p>Omaishoidontuen lakisääteinen vapaa</p>	<p>Muut kriteerit voivat alittaa, jos</p> <p>Käyttäytymisen ja toimintakyvyn alenemisen kautta syntyvät vaikeudet selviytyä kotona sekä jatkuvan valvonnan tarve, joka kuormittaa omaishoitajan jaksamista.</p> <p>Harhailutaipumus, johon ei turvapalvelut eivät auta.</p> <p>Omaishoitajan sairastuminen tai kuolema</p> <p>Palvelutarpeen arviointi tehdään säännöllisesti. Jos palveluntarve muuttuu tai lakkaa, lyhytaikaisen hoidon tarve arvioidaan uudestaan.</p> <p>Kriisiasiakkaalle tehdään määräaikainen päätös, joka maksimissaan kaksi (2) viikkoa.</p>

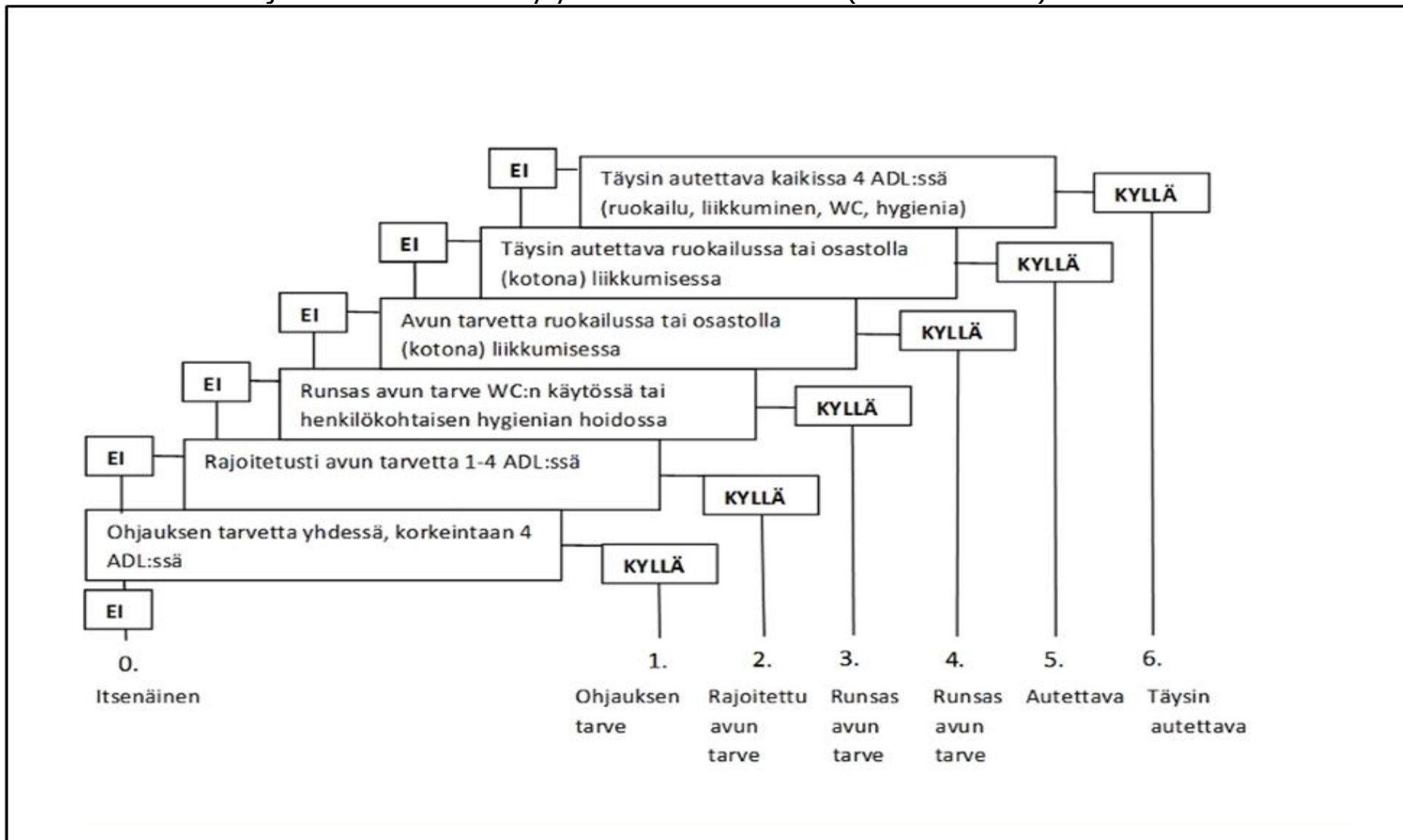
	Omaishoidettavan osavuorokautinen hoito voidaan toteuttaa silloin, kun se on omaisen työssä käymisen johdosta tarpeellista.		
<p><u>Kuntoutus- ja arviointitoiminta / tehokuntoutus</u></p> <p>Aktiivista kuntoutusta sekä laaja-alaista toimintakyvyn arviointia kodin ulkopuolisessa ympäristössä.</p>	<p>Kuntoutuksen aikana asiakasta valmennetaan ja tuetaan itsenäiseen toimintaan päivittäisissä toimissa sekä elämisen hallinnassa mahdollistaen näin itsenäistä kotona asumista tarvittavien tukitoimien turvin.</p> <p>Aktiivinen kuntoutus ja kuntouttava hoiva turvallisessa ja esteettömässä kodin-omaisessa ympäristössä</p>	<p>Asiakkaalla on tarve ja motivaatio ympärivuorokautiselle kuntouttavalle hoivalle sekä intensiiviselle ja tehokkaalle kotiutumista/ kotona asumista tukevalle kuntouttamiselle.</p> <p>Asiakkaalla ei ole tarvetta sairaalatasoiselle lääketeieteelliselle kuntoutukselle.</p> <p>Asiakkaan jatkoasumisen arviointi esim. pitkittyneen sairaalajakson jälkeen</p>	<p>Asiakas tarvitsee kuntoutusta oman kodin ulkopuolella tai kotikuntoutuksen ei katsota tuovan tarvittavaa tietoa ja kuntoutustulosta.</p> <p>Kuntoutusjakso on 1vk-3kk ja jakson pituus arvioidaan yksilöllisesti asiakkaan tarpeen mukaan.</p>
<p><u>Pitkäaikainen tehostettu palveluasuminen</u></p> <p>Vähintään keskivaikea dementia tai runsas fyysisen toimintakyvyn lasku tai muistihäiriö-</p>	<p>Tehostettu palveluasuminen on ympärivuorokautista hoiva-asumista hoiva- ja pienryhmäkodeissa. Se on tarkoitettu asukkaille, jotka eivät muistisairauden tai muiden toimintakyvyn rajoitteiden vuoksi selviydy omaan tai palvelutaloon</p>	<p>CPS$\geq$3 ja IADL >10 tai MMSE$\leq$17 optimaalisesta hoidosta huolimatta, tai MAPLe 4 (suuri palveluntarve) tai MAPLe 5 (erittäin suuri palveluntarve) tai</p>	<p>Toistuvat sairaalajakset heikentyneen toimintakyvyn takia.</p> <p>Kokeilukotiutuksia tehty riittävän monta kertaa.</p>

<p>potilaan hoitoon reagoimattomat käytös-oireet tai psyykkiset oireet.</p> <p>Jatkuva ympärivuorokautisen hoidon ja huolenpidon tarve</p>	<p>järjestettävien palveluiden turvin.</p> <p>Asukkaiden avuntarve on säännöllistä ja jatkuvaa siten, että hoidettavat tarvitsevat jatkuvaa valvontaa.</p> <p>Asukkaiden sairaudet ovat siinä määrin vakaassa tilassa, että sairaalahoitoa ei tarvita.</p>	<p>ADL-H$\geq$3 ja IADL $\geq$ 15</p> <p>tai</p> <p>vaikeat hoitoon reagoimattomat psykososiaaliset perusteet/oireet.</p>	<p>Kotiutettu maksimiapujen turvin, ennen kuin päädytään tehostetun palveluasumisen päätökseen.</p>
<p>Laitoshoito</p> <p>Vaikea dementia ja vaikea fyysisen toimintakyvyn lasku.</p> <p>Pitkäaikaista laitoshoidoa järjestetään vain, jos siihen on lääketieteelliset perusteet tai asiakasturvallisuuden tai potilasturvallisuuden liittyvät perusteet.</p>	<p>Laitoshoitoa annetaan asiakkaille, jotka eivät merkittävien toimintakyvyn rajoitteiden vuoksi selviydy kevyemmässä palvelussa.</p> <p>Asukkaiden sairaudet ovat siinä määrin vakaassa tilassa, että aktiivista sairaalahoitoa ei tarvita.</p>	<p>Pitkäaikaista laitoshoidoa järjestetään vain, jos siihen on lääketieteelliset perusteet tai asiakasturvallisuuden tai potilasturvallisuuden liittyvät perusteet.</p>	<p>Toistuvat sairaalajaksot heikentyneen toimintakyvyn takia.</p>

Liite: RAI Kognitiivisten toimintojen mittari (CPS) Lähde: THL

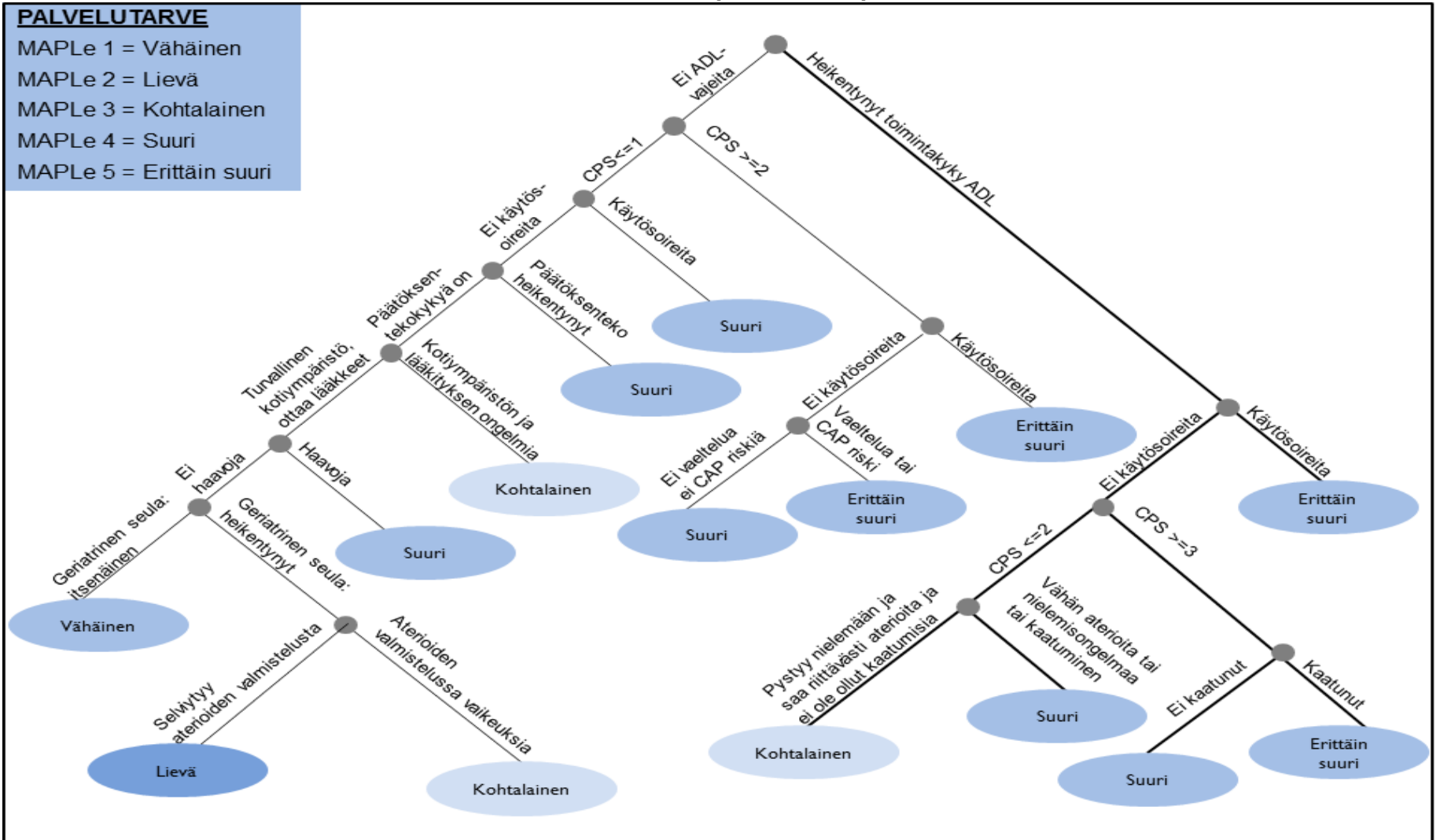
Tajuton	Ei	Kyllä			
					CPS=6
Päätöksentekokyky vakavasti häiriintynyt	↓		JA	ei lainkaan pysty syömään itse	CPS=6
Päätöksentekokyky vakavasti häiriintynyt			JA	pystyy ainakin osin syömään itse	CPS=5
Päätöksentekokyky keskivaikeasti häiriintynyt			JA	asiakas tulee ymmärretyksi vain toisinaan tai ei koskaan	CPS=4
Päätöksentekokyky keskivaikeasti häiriintynyt			JA	Häiriö vähintään kahdessa seuraavista: päätöksentekokyky, ymmärretyksi tuleminen, lähimuisti	CPS=3
Tulee ymmärretyksi vain toisinaan tai ei koskaan			JA	Häiriö vähintään kahdessa seuraavista: päätöksentekokyky, ymmärretyksi tuleminen, lähimuisti	CPS=3
Häiriö vähintään kahdessa seuraavista: päätöksentekokyky, ymmärretyksi tuleminen, lähimuisti			JA	päätöksentekokyky enintään lievästi häiriintynyt	CPS=3
			JA	tulee yleensä ymmärretyksi	CPS=2
Häiriö enintään yhdessä seuraavista: päätöksentekokyky, ymmärretyksi tuleminen, lähimuisti					CPS=1
Ei häiriötä yhdessäkään seuraavista: päätöksentekokyky, ymmärretyksi tuleminen, lähimuisti					CPS=0

Liite: RAI Hierarkinen arjen toiminnoista selviytymistä kuvaava mittari (ADL-H -mittari) Lähde: THL

Hierarkinen ADL-mittari, mukaeltu Morris, Fries, Morris. *Scaling ADLs within the MDS. Journal of Gerontology: Medical Sciences 1999;54A:M546-M553.*

Liite: RAI Palvelutarve MAPLe-5, 15 mittarin rakenne (Lähde THL)

Liite: RAI DRS Depression Rating Scale 0-14 Lähde RAI-HC Mittarikäsikirja

Muuttuja	Osa E. Mieliala ja käyttäytyminen	Arvo
E1a	Surullisuuden tai masennuksen tunne – esimerkiksi: <ul style="list-style-type: none"> • ”elämä ei ole elämisen arvoista” • ”millään ei ole mitään väliä” • ”olisi parempi olla kuollut” 	0, 1 tai 2
E1b	Jatkuva omaan itseen tai muihin kohdistuva kiukku – esimerkiksi: <ul style="list-style-type: none"> • asiakas ärsyyntyy helposti • suuttuu saadusta hoidosta 	0, 1 tai 2
E1c	Epärealistisilta vaikuttavan pelon ilmaisuja – esimerkiksi: <ul style="list-style-type: none"> • hylätyksi tulemisen pelko • yksinäijämisen pelko • muiden kanssa olemisen pelko 	0, 1 tai 2
E1d	Terveysteen liittyvät toistuvat valitukset – esimerkiksi: <ul style="list-style-type: none"> • etsii itsepintaisesti lääketieteellistä huomiota • tarkkailee pakonomaisesti ruumiintoimintojaan 	0, 1 tai 2
E1e	Toistuvat ahdistuneet valitukset/huolet – esimerkiksi: <ul style="list-style-type: none"> • toistuva huomioherättämisen tarve • tarvitsee vakuuttelua aikatauluista / aterioista / pyykistä / vaatteista / ihmissuhteista 	0, 1 tai 2
E1f	Murheellinen, kivulias, huolestunut kasvojen ilme – kuten otsa rypyssä	0, 1 tai 2
E1g	Toistuva itkeskely, kyynelehtimen	0, 1 tai 2
DRS		0 - 14

Lähde: Burrows AB, Morris JN, Simon SE, Hirdes JP, Phillips C. Development of a minimum data set-based depression rating scale for use in nursing homes. *Age Ageing* 2000 Mar;29(2):165-72.

DRS_14 (Depression Rating Scale) -mittarissa arvioidaan seitsemää masennukseen, ahdistukseen tai surullisuuteen liittyvää oiretta. Mittarin arvo lasketaan arvioimalla kukin oire viimeisen 3 vuorokauden osalta.

- 0 = Ei viitettä tällaisesta oireesta viimeisen 3 vrk:n aikana
- 1 = Oire ilmeni 1-2 päivänä viimeisen 3 vuorokauden aikana
- 2 = Oire ilmenee päivittäin viimeisen 3 vuorokauden aikana